

SZABÓ TÍMEA ZSUZSANNA

A Margit-sziget kincsei

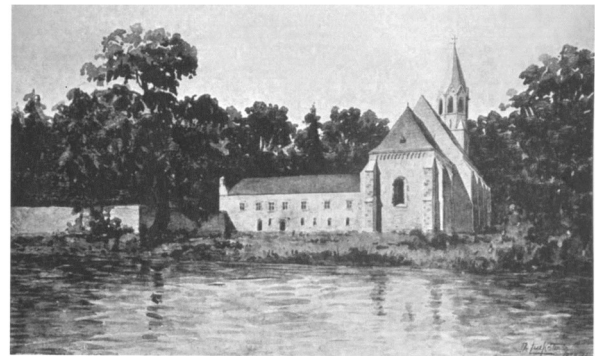
Számomra Budapest maga a szabadság, a szerelem, a feltöltődés városa. A Margit-sziget mindig igazi élményt nyújt, és persze nincs olyan budapesti lakos, aki ne hallott volna a Margitszigetről, vagy legalább egyszer ne járt volna ott.

Gyönyörű természeti kincseket fedezhetünk fel rajta, s különleges értékeket, a Ferencesi templomtól a Japánkertig.

A Margit-sziget Budapest XII. kerületéhez tartozik, eredetileg 58ha volt, ma már 96,5ha. Mai formáját a Duna szabályozáskor nyerte le. Eleinte 3 vagy 4 szigetből állt, a sziget déli csúcsánál a Festő sziget (rajta festegető művészekről kapta a nevét), az északi csúcsánál a Fürdő-sziget volt.

A sziget több nevet birtokolt egykor, volt Urak-sziget, Nyulak szigete, Szent András szigete, Boldogasszony szigete, Lánysziget, Kvaszadaszi, Buda-sziget, Palatinus-sziget. Ezek közül a Nyulak szigete a legismertebb, melyet írásban 1225-ben említenek először. Valószínűleg azért hívtak így, mert királyi vadászterületként használták, de az is elképzelhető, hogy talán egy félreolvasás eredménye lehet. A középkorban Insula leprorumnak (leprások szigete) nevezték, mert itt különítették el a fertőző betegeket, karanténszigetnek használták, az Insula leporum ellenben a nyulak szigetét jelenti, mint látjuk egyetlen egy betű az eltérés.

A 13. században a szigetet Domonkos-rendi apácák lakták, várak, templomok és legalább egy faluval lakta terület volt. A premontrai templom lehetett az egyik első épület melyet IV. Béla építtetett a rend számára s ő volt, ki a domonkos apácáknak templomot és kolostort építtetett melyben szentté avatott lánya, Margit nevelkedett.

Margit 1252-be költözött a kolostorba 17 társával, IV. Béla a feleségével gyakran meglátogatta. Margitot egész életébe kitartó elkötelezettség jellemezte.

Külön kérte is, hogy természetes személyként kezeljék, s ne különböztessék meg. Nem volt hajlandó megházasodni sem, pedig sok neves kérője volt. Napjait munkával, éjszakáit imádsággal töltötte, gyakran kínoztta magát. Szigorú aszkézist gyakorolva élt a kolostorban. Az 1510-ből fennmaradó legenda szerint jóvendőmondó képességekkel rendelkezett, ami apja segítségére is volt.

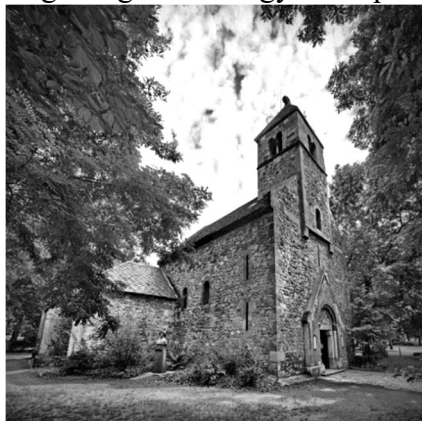
1270-ben halt meg 28. születésnapja előtt. Halála után zarándokhely lett a sírja, csodák

történetek és tömegek gyógyultak meg betegségeikből. A sziget 17. században nyerte el végső elnevezését. Nevét Margitról kapta, akit 1943-ban avatott szentté XII. Pius pápa. A szigeten található a síremléke, melyen az áll, hogy „XVI. századig volt itt eltemetve”.

A ferencesi kolostor ma is látható, megmaradt romjai a gótikus templom-homlokzat, az egyik oldalfal maradványai, a kolostorhoz tartozó temető és a temetőkápolna. A romok fennmaradásában az is közrejátszott, hogy a kolostor romjainak nagy részét beépítették az 1796-ban épült Nádori villába, amelyet később Nádori szállóvá építettek át. A 20. század elején a nyaralóból szálloda lett, melyben több éven keresztül élt Krúdy Gyula és Bródy Sándor is. A két világháború között Polo-bár működött itt, de a II. világháború során súlyosan megsérült az épület és 1946-ban falai nagy részét elbontották.

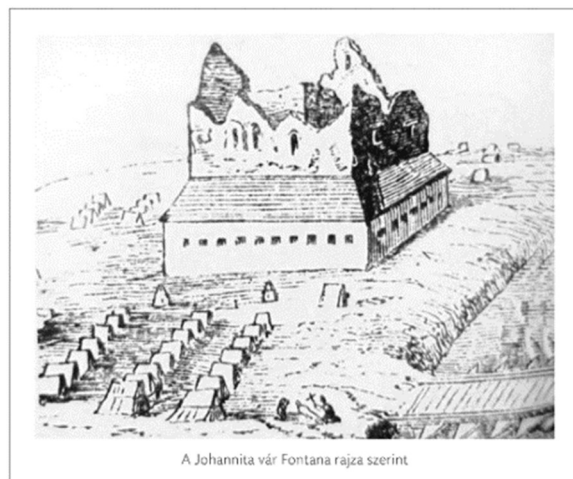
A premontrei konvent a korábban ott állt Szent-Mihály templom helyén épült fel, ami a sziget legkorábbi egyházi épülete volt 1225 körül.

A konvent hanyatlása 1526-ban a török korban következett be, a szerzetesek elmenekültek.

Maradványait Lux Kálmán tárta fel, és a romjainak felhasználásával építette meg a premontrei kápolnát, melyet 1932-be avattak fel.

1790-ben a pozsonyi országgyűlés után Sándor Lipót nádor kapta meg a sziget használati jogát 500 forint bér ellenében és nyári pihenőhelyet alakított ki rajta. Ekkoriban Nádor (másnéven Palatinus) szigetnek nevezték. Miután a Nádor meghalt 1847-ben a fia, József Károly Lajos tulajdonába került a sziget. 1873-ban elkészült a Szent Margit gyógyfürdő is, melynek fűrt artézi vize 43 fokos volt. A terveket Ybl Miklós készítette el. Igazi ékköként díszelgett a neoreneszánsz épülete, de a II. világháborúban megsérült, majd az 1956-os árvíz után elbontották s helyén épült meg a Thermal Szálloda.

A Johannita vár Fontana rajza szerint

A sziget déli csúcsán állt a Johanniták vára. A IV. Béla király által adományozott területen 1250 táján hatalmas, erős falakkal körülvett négytornyú várat építettek, ami a védelmi funkció mellett a rend hivatásából eredően beteg zarándokok ápolását is szolgálta. A török dúlás a várat sem kímélte. Budát a török megszállás alól felszabadító hadsereg tábornoki irodájának tagja, az olasz G. Domenico Fontana hadmérnök rajza alapján tudunk képet alkotni arról, hogy milyen lehetett a vár. Évszázadokkal később József nádor által kezdeményezett fejlesztés során majorság, majd Ybl Miklós által tervezett reprezentatív nagyvendéglő, évtizedek múltán pedig a ma is létező Casino épült ezen a helyen (ma Holdudvar néven működik).

A Margitszigeti víztorony a sziget középső részén található. 1911-ben épült fel a 33 méteres torony, akkoriban a sziget vízellátását

biztosította a 600 m³ víztartálya. Úgy tervezték, hogy planetárium és csillagvizsgáló fog benne működni, de ez végül nem valósult meg. 1977-ben nyilvánították műemlékké.

Ma már étterem, kiállítás üzemel benne, valamint a kilátó részében gyönyörű 360°-os körpanorámában csodálhatjuk meg Budapestet.

A Margitszigetnek két zenélő kútja van, az egyik az északi, a másik a déli részen található.

Az északi részen található bodor kút, a Marosvásárhely főtéren felállított kútnak a másolata, melyet Bodor Péter tervezett az 1820-as évek elején. Minden órában a századfordulóra jellemző zene szól és a kút tetején lévő Neptun szobor forgását tekinthetjük meg közben.

Magyarország legnagyobb zenélő szökőkútja a sziget déli, Margit híd felőli oldalán található. Igazi turistalátványosság, melyet 1962-ben adtak át. Kezdetben élőzene szólt, majd később elektronizálta Schön Gyula.

Az esti órákban igazi látványosság, fényekkel és vetítéssel egybekötve.

A japánkertet a szigeten 1882-ben hozták létre, amit 2014-ben felújítottak. A kert egyik látványossága a vízesés. A 10.500 m²-es ázsiai stílusú kert, igazi meditatív hely, hol lecsendesedhetünk és elmerülhetünk a növényzet és a környezet szépségében.

A szigetnek több épülete is volt a második világháború előtt, amit többször átépítettek, vagy a háborús károk miatt már nem léteznek.

Ilyen volt például a Magyar Csárda, Margareta szálló, Piccadill bár és üzletház. Ma park van a helyükön.

Egy érdekes kiállítást tekinthetünk meg a szigeten október végétől március elejéig: a Palatinus strand területén található Lumina Parkot. Különböző dekorációkat, installációkat láthatunk kivilágítva. Az ötlet Lengyelországból származik.

A gyönyörű fénypark igazi látványosság.

A szigetnek rengeteg látványossága van még, és a mai technika segítségével meg is tekinthetik a következő QR kódon, amihez szükséges internet, a telefon kamerája vagy egy QR kód program a telefonunkon.

Felhasznált irodalom:

- Bercsek Péter: Műalkotások a Margitszigeten
- <https://www.turistamagazin.hu/hir/egy-cseppnyi-kozepkor-a-fovaros-sziveben-a-margit-sziget-legendaja>
- <https://hu.wikipedia.org/wiki/Margit-sziget>
- <https://kultura.hu/a-margit-sziget-a-romaiaktol-napjainkig/>
- <https://www.szeretlekmagyarorszag.hu/budapest/a-lumina-park-iden-idoutazasra-hiv-lenyugozo-kepeken-mutatjuk-a-feny-es-latvanyossagokat/>